

**Комунальний заклад вищої освіти
Київської обласної ради
«Академія мистецтв імені Павла Чубинського»
Кафедра «Мистецтво співу»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Сергеенко
Сергеенко О.М.

«Мистецтво»
2019 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОХОРОНА ТА ГІГІЄНА ГОЛОСУ**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Спів (академічний, народний)»
Статус дисципліни	Обов'язкова

Робоча програма навчальної дисципліни «Охорона та гігієна голосу» для здобувачів вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво», освітньо-професійної програми «Спів (академічний, народний)».

Розробник: Бойко І. М. - голова ПЦК «Мистецтво співу», викладач вищої кваліфікаційної категорії, старший викладач.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Мистецтво співу»

протокол № 3 від «20» листопада 2019 р.

Завідувач кафедри Кочерга А.І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 3	Рік підготовки: 1-й	
Загальна кількість годин – 90	32	8
Кількість модулів – 1 Змістових модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 1-й семестр – 16 х 2. Самостійної роботи студента – 58 годин. Для заочної форми навчання кількість аудиторних годин у семестрі: 1-й семестр – 8 годин. Самостійної роботи студента – 82 години.	I - й	I - й
	Лекції:	
	32	8
Вид підсумкового контролю: усна відповідь, виконання практичного завдання.	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: 1-й семестр – іспит.	Самостійна робота:	
	58	82

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Охорона та гігієна голосу» є набуття студентами знань, необхідних для збереження здорового стану голосового апарату під час виконання професійних завдань в якості співаків та викладачів співу.

Предмет навчальної дисципліни – голос людини як музичний інструмент та засоби його збереження в здоровому стані.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни «Охорона та гігієна голосу» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово (ЗК 1);
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2);
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК 4);
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 5);
- здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК 8);
- здатність вчитися і оволодівати сучасним знаннями (ЗК 9);
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК 14);
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК 17);
- здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва (ФК 3);
- здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва (ФК 5);
- здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності (ФК 6);
- здатність оперувати професійною термінологією (ФК 11);
- здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків (ФК 13);
- здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології педагогічної діяльності (ФК 17).

Завдання дисципліни:

- вивчення голосу як музичного інструменту;
- вивчення будови голосового апарату;
- вивчення фізіології органів голосового апарату в процесі співу;
- ознайомлення студентів з методами дослідження голосу та процесу співу;
- ознайомлення з основними професійними хворобами голосового апарату та причинами їх виникнення;
- вивчення особливостей розвитку дитячого голосу;
- вивчення профілактичних засобів запобігання професійним хворобам, що пов'язані зі співом;
- засвоєння правил гігієни та охорони голосу;
- вивчення професійної термінології;
- засвоєння студентами сучасних педагогічних методів відновлення функцій голосового апарату.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

ОК 12. Паралельне вивчення дисциплін «Спеціальний клас. Сольний спів»,

ОК 14 «Теорія музики».

Дисципліни «Фізика», «Анатомія людини» з курсу повної загальної середньої освіти.

4. Очікувані результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми «Спів (академічний, народний)» вивчення навчальної дисципліни «Охорона та гігієна голосу» забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.	ПРН 3
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12
Вміти здійснювати педагогічну діяльність.	ПРН 13
Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання вокалу.	ПРН 14

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Охорона та гігієна голосу»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.	ПРН 3
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12
Вміти здійснювати педагогічну діяльність.	ПРН 13
Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання вокалу.	ПРН 14

4. 1. Після опанування навчальної дисципліни «Охорона та гігієна голосу» студенти повинні:

знати:

- будову голосового апарату людини;
- основні фізичні характеристики співочого звуку;
- методи дослідження голосу та процесу співу;
- функції органів голосового апарату в процесі співу;
- основні професійні хвороби голосового апарату та причини їх виникнення;
- правила охорони та гігієни голосу;

- особливості розвитку дитячого голосу в різні вікові періоди;
- охорону та гігієну дитячого голосу;
- професійну термінологію;
- фонопедичні вправи та методику їх застосування.

Вміти:

- визначати порушення в роботі голосового апарату;
- доцільно використовувати набуті знання з профілактики захворювань голосового апарату;
- здійснювати індивідуальний підхід до учнів;
- застосовувати фонопедичні вправи як сучасний педагогічний метод відновлення функцій голосового апарату.

Мати навички soft skills:

- навички самоорганізації;
- презентаційні навички;
- здатність оволодівати сучасною інформацією;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

5. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання.

5. 1. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- експрес-опитування;
- тести;
- перевірка конспекту;
- іспит.

5. 2. Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю знань студентів:

- поточний;
- семестровий (іспит);
- підсумковий.

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100 – бальною шкалою та шкалою ECTS – А (90 - 100), В (82 - 89), С (75 - 81), D (64 - 74), Е (60 - 63), Fx (35 - 59), F (1 - 34), яка переводиться в національну (чотирибальна: 5 – «відмінно», 4 - «добре», 3 -«задовільно», 2 – «незадовільно»).

Поточний контроль відбувається на кожному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки із зазначеної теми (у тому числі своєчасність та повноту виконання завдань самостійної роботи), перевірку конспектування лекцій; активність та ініціативу студента при обговоренні питань теми, участь в опитуванні.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Відповіді, тестування, ведення конспекту	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі виконано завдання аудиторної та самостійної роботи. Студент демонструє глибокі знання навчального матеріалу, відповідає без помилок, бере активну участь в обговоренні, аргументує свою відповідь з дискусійних питань, спираючись на обов'язкові та додаткові джерела інформації. Вирішує всі тестові завдання. Конспект у повному обсязі.
4	В повному обсязі виконано завдання аудиторної і самостійної роботи. Студент демонструє достатньо повні знання навчального матеріалу, бере активну участь в обговоренні, намагається обгрунтовувати свою відповідь, але іноді йому не вистачає аргументації, або допускає окремі непринципові неточності та незначні помилки. Вирішує більшість тестових завдань. Конспект у повному обсязі.
3	Завдання аудиторної і самостійної роботи виконано не повністю. Студент володіє основним змістом навчального матеріалу, але для отримання відповіді треба задавати додаткові питання. Відповідає без аргументів, допускає суттєві неточності і помилки. Конспект ведеться систематично, але не в повному обсязі. Вирішує половину тестових завдань.
2	Завдання аудиторної та самостійної роботи виконано фрагментарно. Студент поверхово володіє змістом навчального матеріалу. На заняттях не бере участі в обговоренні за власною ініціативою. У відповідях допускає значну кількість помилок, для аргументації не вистачає знань. Конспектування фрагментарне. Відповідає на меншість тестових завдань.
1	Завдання аудиторної і самостійної роботи виконано на низькому рівні, фрагментарно і невчасно. Студент має уяву про зміст навчального матеріалу. Не бере участі в обговоренні за власною ініціативою. У відповідях губиться і допускає значну кількість суттєвих помилок. Вирішує тільки окремі тестові завдання. Конспектування фрагментарне.

0	Завдання аудиторної і самостійної роботи не виконано. Студент не володіє навчальним матеріалом. Не вирішує жодного тестового завдання. Відсутній конспект лекцій.
---	---

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Весь обсяг роботи студента за семестр підсумовується за допомогою накопичувальної системи балів. Підсумковий бал з навчальної дисципліни є сумою балів, одержаних за знання матеріалу тем - за поточний, семестровий контроль, ведення конспекту, з подальшим переведенням в національну шкалу.

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за різні види завдань вказана в таблиці.

Денна, заочна форма навчання

Модуль 1											
	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Разом за темами	Робочий зошит	Семестровий контроль. Іспит	Всього
	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7				
Аудиторні заняття	5	5	5	5	5	5	5	35	10	15	
Самостійна робота студента	5	5	5	5	5	5	5	35	5		
Сума балів								70			100

T1, T2....T 7 – теми занять

Семестровий контроль знань студентів

Семестровий контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за семестр. Семестровий контроль знань студентів (іспит), проводиться у формі усної відповіді на два теоретичні питання та виконання одного практичного завдання (по білетам).

Критерії семестрового оцінювання знань студентів

Усна відповідь та виконання практичного завдання	Критерії оцінювання
13-15	Володіє навчальним матеріалом в повному обсязі. Надає вичерпну відповідь на запитання, демонструє глибокі і ґрунтовні знання. Без помилок і в повному обсязі виконує практичне завдання.
10- 12	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом. Надає правильну відповідь та розкриває зміст теоретичних питань, але допускає окремі неточності. Практичне завдання виконує з несуттєвими помилками.
7 - 9	В цілому володіє навчальним матеріалом. У відповідях робить суттєві неточності та помилки. Також допускає помилки при виконанні практичного завдання.
4- 6	Не володіє повним обсягом начального матеріалу. Відповіді поверхові та фрагментарні, з значними неточностями та помилками. Допускає значну кількість помилок при виконанні практичного завдання.
1 - 3	Поверхово і фрагментарно засвоєний обсяг навчального матеріалу. Відповіді поверхові та фрагментарні, з значною кількістю помилок. Виконання практичного завдання невірне.
0	Не володіє навчальним матеріалом. Не відповідає на жодне запитання. Не розуміє суті практичного завдання і не виконує його.

Критерії підсумкового оцінювання знань студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності за модуль	Оцінка за національною шкалою	Шкала ECTS та критерії оцінювання	
90-100	Відмінно	A	<p>Студент систематично і відмінно виконує завдання аудиторної та самостійної роботи. Проявляє активність та ініціативу під час обговорення питань з проблематики дисципліни. Надає вірну, логічно побудовану та вичерпну відповідь на теоретичні питання. Демонструє повне знання матеріалу тем дисципліни.</p> <p>Конспект лекцій в повному обсязі.</p>
82-89	Добре	B	<p>Студент систематично, на високому рівні виконує завдання аудиторної та самостійної роботи. Проявляє активність та ініціативу під час обговорення питань з проблематики дисципліни. Надає вірну, логічно побудовану, але не вичерпну відповідь на теоретичні питання. У відповідях може припустити кілька незначних помилок.</p> <p>Загалом демонструє високий рівень засвоєння матеріалу тем дисципліни.</p> <p>Конспект лекцій в повному обсязі.</p>
74-81		C	<p>Студент систематично, на високому рівні виконує завдання аудиторної та самостійної роботи. Надає вірну, логічно побудовану, але не вичерпну відповідь на теоретичні питання. У відповідях може припустити кілька незначних помилок. Для отримання повної відповіді необхідно задавати додаткові питання, на які студент надає вірну відповідь.</p> <p>Загалом демонструє високий рівень засвоєння матеріалу тем дисциплін.</p> <p>Конспект лекцій в повному обсязі.</p>
64-73	Задовільно	D	<p>Студент несистематично, на посередньому рівні виконує завдання аудиторної роботи. На лекціях майже не бере участі в обговоренні.</p> <p>У відповідях припускає помилки.</p> <p>Демонструє задовільний рівень засвоєння матеріалу тем дисципліни.</p> <p>Має недоліки у самостійній роботі. Конспект лекцій неповний.</p>
			<p>Студент несистематично, на рівні, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання, виконує завдання</p>

60-63		E	<p>аудиторної та самостійної роботи. На лекціях не бере участі в обговоренні.</p> <p>Допускає численні помилки у відповідях на запитання.</p> <p>Демонструє низький рівень засвоєння матеріалу тем дисципліни.</p> <p>Відсутній повний конспект лекцій, т.к. лекції конспектувались фрагментарно.</p>
35-59	Незадовільно	FX	<p>Студент несистематично, на незадовільному рівні виконує завдання аудиторної та самостійної роботи.</p> <p>На лекціях не бере участі в обговоренні.</p> <p>Погано засвоює новий матеріал з теоретичного курсу. При опитуванні студенту необхідно задавати допоміжні питання, але він не може надати вірну відповідь.</p> <p>Є робочий зошит з дисципліни «Охорона та гігієна голосу», але лекції конспектувались фрагментарно.</p> <p>Для одержання кредиту потрібне доопрацювання.</p>
0-34		F	<p>Студент майже не виконує завдання аудиторної та самостійної роботи.</p> <p>При теоретичному опитуванні студент не відповідає на жодне питання.</p> <p>Відсутній робочий зошит та конспекти з дисципліни «Охорона та гігієна голосу».</p> <p>Необхідне повторне вивчення дисципліни.</p>

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6. 1. Зміст навчальної дисципліни «Охорона та гігієна голосу».

Денна та заочна форми навчання

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Голос людини як музичний інструмент.

Тема 1. Предмет, мета і завдання дисципліни «Охорона та гігієна голосу». Дисципліна «Охорона та гігієна голосу», її значення в підготовці співака і викладача співу в мистецькій школі. Мета і завдання, міждисциплінарний зв'язок з дисциплінами циклу професійної підготовки - «Спеціальний клас. Сольний спів», «Клас (академічного, народного) ансамблю», «Методика викладання фахових дисциплін (Спів)», «Концертно-виконавська практика», «Педагогічна практика».

Голос людини як музичний інструмент. Акустичні властивості голосу (сила, висота, тембр, летючість, рухливість, благозвучність, благозвучність мови).

Голосомовні професії, їх значення в соціумі (співаки, диктори, лектори, артисти, викладачі, політики, перекладачі, ведучі концертів, працівники call-центров, юристи (адвокати, судді) та ін.). 16 - квітня всесвітній день голосу. Охорона професійної праці співаків Державою (наказ МОЗ України «Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій» від 21.05.2007 р. № 246).

Охорона та гігієна голосу. Фоніатрія. Фонопедія.

Рекомендована література та інформаційні джерела з проблематики дисципліни.

Тема 2. Будова голосового апарату людини. Голосовий апарат людини. Функції органів голосового апарату в процесі співу. Будова гортані. Вища нервова діяльність в процесі співу. Міоеластична, нейрохронаксична теорії звукоутворення та резонансна теорія співу.

Тема 3. Наукові дослідження органів голосового апарату. Технічні засоби та методи дослідження. Дослідження голосу. Ларингоскоп. Дослідження процесу співу, порушень в роботі голосового апарату, проблем втомлення і професійних хвороб голосу, особливостей розвитку дитячих голосів. Центри по вивченню голосу.

Застосування технічних засобів у вивченні голосу – звукозаписуючої техніки, спектроаналізатору голосу, вимірювача сили звуку, фоновібропнеймографа, електроакустичного спектрометра, спектрального інтегратора, сучасних комп'ютерних методів дослідження.

Радіотелеметричні дослідження співаків на сцені (пульс, артеріальний тиск). Вимірювання дихальних екскурсій, інтенсивності вібрації резонаторів.

Значення наукових досліджень для збереження голосу.

Змістовий модуль 2. Профілактика професійних порушень в роботі голосового апарату людини.

Тема 4. Порушення в роботі голосового апарату та причини їх виникнення. Хвороби та порушення в роботі голосового апарату, які не пов'язані з професійною діяльністю. Хронічні захворювання, які впливають на звучання голосу (за захворювання легень, серцево-судинної, нервової та ендокринної систем). Нервово-емоційне напруження, підвищена інтенсивність навколишнього фонового шуму, погана акустика приміщень, перепади температури навколишнього середовища, підвищена сухість і запиленість повітря і т. п.) як фактори негативного впливу на голос.

Професійні захворювання голосового апарату (афонія, фонастенія, хронічний ларингіт, незмикання голосових зв'язок, вузлики голосових зв'язок, крововилив в голосову зв'язку) та причини їх виникнення. Проявлення захворювань голосового апарату (сиплість, хрипота, швидка втомлюваність, біль, відчуття дискомфорту при співі).

Тема 5. Профілактика професійних захворювань співака. Охорона голосу. Попередження та запобігання виникненню професійних хвороб голосового апарату. Правила охорони голосу. Фізичне і психічне здоров'я співака. Режим життя співака, харчування. Розподілення голосових навантажень. Відпочинок голосу.

Тема 6. Дитячий голос. Охорона і гігієна дитячого голосу.

Особливості розвитку дитячого голосу в різні вікові періоди – дошкільному, молодшому шкільному, середньому та старшому шкільному віці. Мутація та еволюція. Передмутаційний, мутаційний та постмутаційний періоди розвитку. Охорона та гігієна дитячого голосу.

Тема 7. Фонопедичні вправи як педагогічний метод відновлення функцій голосового апарату. Методика корекційної роботи при функціональних порушеннях голосу.

Фонопедія у вокальній педагогіці. Недоліки звучання та їх виправлення. Фонопедичні вправи для лікування розладів голосу. Особистісно

орієнтований підхід в підборі вправ та послідовності їх використання.
Методика фонопедичних занять.

6. 2. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин		
	Денна форма навчання		
	Всього годин	Аудиторні заняття	Самостійна робота студентів
Модуль 1			
Змістовий модуль 1. Голос людини як музичний інструмент.			
Тема 1. Предмет, мета і завдання дисципліни «Охорона та гігієна голосу».	4	2	2
Тема 2. Будова голосового апарату людини.	10	4	6
Тема 3. Наукові дослідження органів голосового апарату. Технічні засоби та методи дослідження.	12	4	8
Разом за змістовим модулем 1	26	10	16
Змістовий модуль 2. Профілактика професійних порушень в роботі голосового апарату людини.			
Тема 4. Порушення в роботі голосового апарату та причини їх виникнення.	18	6	12
Тема 5. Профілактика професійних захворювань співака. Охорона голосу.	16	6	10
Тема 6. Дитячий голос. Охорона і гігієна дитячого голосу.	18	6	12
Тема 7. Фонопедичні вправи як педагогічний метод відновлення функцій голосового апарату. Методика корекційної роботи при функціональних порушеннях голосу.	12	4	8
Разом за змістовим модулем 2	64	22	42
Усього годин:	90	32	58

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин		
	Заочна форма навчання		
	Всього годин	Аудиторні заняття	Самостійна робота студентів
Модуль 1			
Змістовий модуль 1. Голос людини як музичний інструмент.			
Тема 1. Предмет, мета і завдання дисципліни «Охорона та гігієна голосу».	4	1	3
Тема 2. Будова голосового апарату людини.	10	1	9
Тема 3. Наукові дослідження органів голосового апарату. Технічні засоби та методи дослідження.	12	1	11
Разом за змістовим модулем 1	26	3	23
Змістовий модуль 2. Профілактика професійних порушень в роботі голосового апарату людини.			
Тема 4. Порушення в роботі голосового апарату та причини їх виникнення.	18	1	17
Тема 5. Профілактика професійних захворювань співака. Охорона голосу.	16	1	15
Тема 6. Дитячий голос. Охорона і гігієна дитячого голосу.	18	2	16
Тема 7. Фонопедичні вправи як педагогічний метод відновлення функцій голосового апарату. Методика корекційної роботи при функціональних порушеннях голосу.	12	1	11
Разом за змістовим модулем 2	64	5	59
Усього годин:	90	8	82

6. 3. Самостійна робота студента

Денна форма навчання

Модуль (змістовий модуль)	Назва теми	Денна форма навчання	
		Кількість годин	Завдання
Модуль 1. Змістовий модуль 1	Тема 1. Предмет, мета і завдання дисципліни «Охорона та гігієна голосу».	2	Вивчити теоретичний матеріал теми. Конспект. Інтернет-ресурси: https://www.youtube.com/watch?v=nyGsXWuipFU http://www.audiovoice.kiev.ua/publication_ru.shtml
	Тема 2. Будова голосового апарату людини.	6	Вивчити теоретичний матеріал теми. Конспект. Інформаційні ресурси: http://www.audiovoice.kiev.ua/interest_08.shtml https://www.youtube.com/watch?v=P2pLJfWUjc8 https://www.youtube.com/watch?v=BGX2dc75J_s Л. Дмитриев Голосовой апарат певца. Наглядное пособие. стор.1- 35 Морозов В.П. Искусство резонансного пения. А. Г. Менабени "Методика обучения сольному пению" стор. 4 -15.
	Тема 3. Наукові дослідження органів голосового апарату. Технічні засоби та методи дослідження.	8	Вивчити теоретичний матеріал теми. Конспект. Інформаційні ресурси: http://www.audiovoice.kiev.ua/equipment.shtml http://www.audiovoice.kiev.ua/video_ru_11.shtml http://www.audiovoice.kiev.ua/video_07.shtml Дмитриев Л. Б "Исследование дыхания во время пения методом электропневмографии". стор.81-91. Дмитриев Л. Б., Отряшенков Ю. М., Хромов Л.Н., Чаплин В.Л. Исследование работы голосовой щели при помощи электронного глотографа (апарата Ф.Фабра), стор.64 – 80.
Змістовий модуль 2.	Тема 4. Порушення в роботі голосового апарату та причини їх виникнення.	12	Вивчити теоретичний матеріал теми. Конспект. Інформаційні ресурси: https://www.youtube.com/watch?v=kO8JD9AAcp4 http://www.audiovoice.kiev.ua/video_ru_06.shtml Д. Люш. " Розвиток і охорона співацького голосу", стор. 103 - 109; 111 - 117.
	Тема 5. Профілактика професійних захворювань співака. Охорона голосу.	10	Вивчити теоретичний матеріал теми. Конспект. Інформаційні ресурси: http://medbib.in.ua/profilaktika-narusheniy-golosa-lits-41197.html Д. Люш. " Розвиток і охорона співацького голосу", стор. 109 -111; 123 -130.

	Тема 6. Дитячий голос. Охорона і гігієна дитячого голосу.	12	Вивчити теоретичний матеріал теми. Конспект. Менабени А.Г. "Методика обучения сольному пению". Дитячий голос. стор. 47 - 53; 85 - 93. Вильсон Д. К. Нарушения голоса у детей. Пер. с англ. – М.: Медицина. 1990.
	Тема 7. Фонопедичні вправи як педагогічний метод відновлення функцій голосового апарату. Методика корекційної роботи при функціональних порушеннях голосу.	8	Вивчити теоретичний матеріал теми. Конспект. Д. Люш. " Розвиток і охорона співацького голосу", стор. 114-115; 117-123. Вивчити фонопедичні вправи та методику їх застосування. Повторення тем дисципліни. Підготуватись до заліку.
	Усього:	58	

Заочна форма навчання

Модуль (змістовий модуль)	Назва теми	Заочна форма навчання	
		Кількість годин	Завдання
Модуль 1. Змістовий модуль 1	Тема 1. Предмет, мета і завдання дисципліни «Охорона та гігієна голосу».	3	Вивчити теоретичний матеріал теми. Конспект. Інтернет-ресурси: https://www.youtube.com/watch?v=nyGsXWuipFU http://www.audiovoice.kiev.ua/publication_ru.shtml
	Тема 2. Будова голосового апарату людини.	9	Вивчити теоретичний матеріал теми. Конспект. Інформаційні ресурси: http://www.audiovoice.kiev.ua/interest_08.shtml https://www.youtube.com/watch?v=P2pLJfWUjc8 https://www.youtube.com/watch?v=BGX2dc75J_s Л. Дмитриев Голосовой аппарат певца. Наглядное пособие. сторр.1 - 35 Морозов В.П. Искусство резонансного пения. А. Г. Менабени "Методика обучения сольному пению" стор.4 - 15
	Тема 3. Наукові дослідження органів голосового апарату. Технічні засоби та методи дослідження.	11	Вивчити теоретичний матеріал теми. Конспект. Інформаційні ресурси: http://www.audiovoice.kiev.ua/equipment.shtml http://www.audiovoice.kiev.ua/video_ru_11.shtml http://www.audiovoice.kiev.ua/video_07.shtml Дмитриев Л. Б "Исследование дыхания во время пения методом электропневмографии". стор.81 - 91.

Змістовий модуль 2.			Дмитриев Л. Б., Отряшенков Ю.М., Хромов Л.Н., Чаплин В.Л. Исследование работы голосовой щели при помощи электронного глотографа (апарата Ф.Фабра), стор.64-80
	Тема 4. Порухення в роботі голосового апарату та та причини їх виникнення.	17	Вивчити теоретичний матеріал теми. Конспект. Інформаційні ресурси: https://www.youtube.com/watch?v=kO8JD9AAcp4 http://www.audiovoice.kiev.ua/video_ru_06.shtml Д. Люш. " Розвиток і охорона співацького голосу", стор. 103 - 109; 111 -117.
	Тема 5. Профілактика професійних захворювань співака. Охорона голосу.	15	Вивчити теоретичний матеріал теми. Конспект. Інформаційні ресурси: http://medbib.in.ua/profilaktika-narusheniy-golosa-lits-41197.html Д. Люш. " Розвиток і охорона співацького голосу", стор. 109 - 111; 123 - 130.
	Тема 6. Дитячий голос. Охорона і гігієна дитячого голосу.	16	Вивчити теоретичний матеріал теми. Конспект. Менабени А. Г. "Методика обучения сольному пению". Дитячий голос. стор.47 - 53; 85 - 93. Вильсон Д. К. Нарушения голоса у детей. Пер. с англ. – М.: Медицина. 1990.
	Тема 7. Фонопедичні вправи як педагогічний метод відновлення функцій голосового апарату. Методика корекційної роботи при функціональних порушеннях голосу.	11	Вивчити теоретичний матеріал теми. Конспект. Д. Люш. " Розвиток і охорона співацького голосу", стор. 114 - 115; 117 - 123. Вивчити фонопедичні вправи та методику їх застосування. Повторення тем дисципліни. Підготуватись до заліку.
	Усього:	82	

6. 4. Методи навчання

- лекція;
- бесіда;
- пояснювально-ілюстративний;
- проблемно-пошуковий;
- інтерактивна лекція з використанням мультимедійних презентацій;
- репродуктивний;
- практичний.

7. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання LMS Moodle - інтегрованої комп'ютерної системи закладу вищої освіти; Internet – ресурси, фортепіано.

8. Методичні рекомендації

8. 1. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи

Зміст самостійної роботи студентів з дисципліни «Охорона та гігієна голосу» визначається робочою програмою дисципліни.

Самостійна робота передбачає виконання різних видів завдань: вивчення навчального матеріалу тем, опрацювання конспекту лекцій, основної та додаткової літератури з фіксуванням у зошиті основних положень, практичне вивчення фонопедичних вправ, аналіз тематичної інформації з мережі Internet, підготовка до опитування. Самостійна робота сприяє закріпленню студентом нових та набутих знань, їх систематизації та узагальненню.

Рекомендована література

Основна

1. Вильсон Д. К. Нарушения голоса у детей. Пер. с англ. – М.: Медицина. 1990.
2. Л. Дмитриев Голосовой аппарат певца. Наглядное пособие, М.: Музыка, 2004. - 35 с.
3. Дмитриев Л. Б., Кильчевская А.Д., Чаплин В.Л., Ярославцева Л.К. Исследование дыхания во время пения методом электропневмографии // Сб. работ лаборатории физиологии пения и вокальной методики: Труды Государственного музыкально-педагогического института имени Гнесиных. — Вып. IX. — Сост. Дмитриев Л.Б. М., 1970. — с.81-91.
4. Дмитриев Л. Б., Отряшенков Ю. М., Хромов Л. Н., Чаплин В. Л. Исследование работы голосовой щели при помощи электронного глотографа (аппарата Ф.Фабра) // Сб. работ лаборатории физиологии пения и вокальной методики: Труды Государственного музыкально-педагогического института имени Гнесиных. — Вып. IX. — Сост. Дмитриев Л. Б. М., 1970. — с.64-80.
5. Дмитриев Л. Б. Основы вокальной методики / Л. Б. Дмитриев. М.: Музыка, 2007. – 368 с.

6. Люш Д. В. Розвиток і охорона співацького голосу / Д.В. Люш. – К.: Муз. Україна, 1988. – 138 с.
7. Менабени А. Г. Методика обучения сольному пению / А. Менабени. – М.: Просвещение, 1987. – 93 с.
8. Морозов В.П. Искусство резонансного пения. Основы резонансной теории и техники. – М.: ИП РАН, МГК им. П.И.Чайковского, Центр «Искусство и наука», 2002. – 496 с.

Допоміжна

1. Андгуладзе Н. Номо Cantor. Очерки вокального искусства / Нодар Андгуладзе. – М. : АГРАФ, 2003. – 240 с.
2. Гарсия М. Полный трактат об искусстве пения / М. Гарсия ; пер. с франц. под. ред. В. А. Багадурова. – М.: Музгиз, 1957. – 258 с.
3. Гонтаренко Н.Б. Сольное пение: Секреты вокального мастерства / Н. Гонтаренко // Серия «Любимые мелодии» – метод. пособие. – Ростов на Дону, 2006. – 155 с.
4. Дмитриев Л. Б. Солисты театра Ла Скала о вокальном искусстве: Диалоги о технике пения. 2-е изд. доп. М., 2011.
5. Євтушенко В. Роздуми про голос. – Київ: Муз. Україна, 1979.–55 с.
6. Егоров А. Гигиена голоса и его физиологические основы / А. Егоров. – М.: Гос. Муз. Изд., 1982. – 171 с.
7. Ермолаев В. Г., Морозов В. П., Лебедева Н. Ф. Руководство по фониатрии. –Л.: Медицина. - 1970. – 270 с.
8. Зарицкий Л. А., Тринос В. А., Тринос Л. А. Практическая фониатрия. Учебное пособие. — К. : Вища школа. Головное изд-во, 1984.— 168 с.
9. Лаврова Е. В., Коптева О. Д., Уклонская Д. В. Нарушения голоса. Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Академия, 2006. – 128 с.
10. Ламперти Ф. Искусство пения (L'arte del canto) по классическим преданиям. Технические правила и советы ученикам и артистам / Франческо Ламперти. 2-е изд. испр. – СПб. : Издательство «Лань», «ПЛАНЕТА МУЗЫКИ», 2009. — 192 с.
11. Максимов И. Фониатрия М.: Медицина, 2008. — 288 с.
12. Рябченко А. Т. Функциональные нарушения голоса. – М.: Медицина. – 1964. – 103 с.
13. Назарова Л. В. (сост) Постановка голоса. Система практических упражнений: Методические рекомендації. под ред. Л. П. Шестеркиной. – Челябинск. Изд-во ЮУрГУ, 2004. — 27 с.
14. Прядко О. Розвиток співацького голосу: методичні рекомендації для викладачів вокалу та студентів музично-педагогічних факультетів вищих навчальних закладів / О.М. Прядко. – Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2009. – 92 с.
15. Рябченко А. Т. Берегите голос/ А.Т. Рябченко. - М.: 1974.
16. Стулова Г. П. Развитие детского голоса в процессе обучения пению / Г. П. Стулова.- М.: Прометей.-1992. - 270 с.

17. М. В. Фоміна. Профілактика і лікування порушень голосу у осіб голосоречевих професій: Методичні вказівки. 2004.

18. Юссон Р. Певческий голос / Рауль Юссон. – М. : «Музыка», 1974. – 262с.

19. Юцевич Ю. Теорія і методика розвитку співацького голосу: Навч.-метод. посібник для викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, учителів шкіл різного типу / Ю. Юцевич // Ін-т змісту і методу навчання. – К., 1998. – 158 с.

20. Шидловська Т. А. Функціональні порушення голосу / Т. А. Шидловська — К.: Логос 2011.— 523 с.

Інформаційні ресурси

1. http://www.audiovoice.kiev.ua/interest_08.shtml (анатомія голосу).
2. <https://www.youtube.com/watch?v=P2pLJfWUjc8> (робота голосових зв'язок).
3. <https://www.youtube.com/watch?v=nyGsXWuipFU> (голос людини та його властивості).
4. <https://www.youtube.com/watch?v=kO8JD9AAcp4> (хвороби голосового апарату).
5. <http://www.audiovoice.kiev.ua/equipment.shtml> (обладнання).
6. http://www.audiovoice.kiev.ua/publication_ru.shtml (публікації з питань отоларінгології).
7. http://www.audiovoice.kiev.ua/video_ru_06.shtml (лор-огляд).
8. http://www.audiovoice.kiev.ua/video_ru_11.shtml (спектральний аналіз голосового сигналу).
9. <http://medbib.in.ua/profilaktika-narusheniy-golosa-lits-41197.html> (профілактика порушень голосу).
10. http://www.audiovoice.kiev.ua/video_07.shtml (акустична імпедансометрія).

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20 20 / 20 21 н.р. без змін; зі змінами (Додаток _____).
(потрібне підкреслити)

протокол № 1 від «28» серпня 2020 р. Завідувач кафедри _____ (підпис)
(Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 _____ / 20 _____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток _____).
(потрібне підкреслити)

протокол № _____ від « » _____ 20 _____ р. Завідувач кафедри _____ (підпис)
(Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 _____ / 20 _____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток _____).
(потрібне підкреслити)

протокол № _____ від « » _____ 20 _____ р. Завідувач кафедри _____ (підпис)
(Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 _____ / 20 _____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток _____).
(потрібне підкреслити)

протокол № _____ від « » _____ 20 _____ р. Завідувач кафедри _____ (підпис)
(Прізвище ініціали)